

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 154/2014-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, zastúpenej advokátom JUDr. Romanom Kvasnicom, Advokátska kancelária JUDr. Roman Kvasnica, advokát, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1477/1997 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1477/1997 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1477/1997 p r i k a z u j e ďalej konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov), ktoré j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Roman Kvasnica, advokát, s. r. o., Sad A. Kmeť'a 24, Piešť'any, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 154/2014-16 z 24. apríla 2014 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., Sad A. Kmeť'a 24, Piešť'any (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1477/1997 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na okresnom súde prebieha od 26. mája 1997 namietané exekučné konanie, v ktorom sa Slovenská sporiteľňa, a. s. (ďalej len

„oprávnený“), domáha vymozenia svojej peňažnej pohľadávky v sume 446,98 € s príslušenstvom judikovanej právoplatným a vykonateľným rozsudkom okresného súdu sp. zn. 10 C 893/99 z 25. októbra 1988.

Zmluvou o postúpení pohľadávky z 15. decembra 2010 postúpil oprávnený pohľadávku, ktorá je predmetom exekučného konania, sťažovateľke.

V dôsledku tejto skutočnosti sťažovateľka doručila okresnému súdu 16. júna 2011 *„návrh na zmenu účastníka konania“*.

Keďže súdnemu exekútorovi vykonávajúcemu exekúciu a ani sťažovateľke nebolo doručené žiadne rozhodnutie okresného súdu týkajúce sa jej návrhu, sťažovateľka 15. októbra 2012 zaslala okresnému súdu opätovnú žiadosť o rozhodnutie o jej návrhu. Keďže okresný súd na opätovnú žiadosť sťažovateľky nereagoval, sťažovateľka podala 10. mája 2013 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku z 23. júla 2013 uviedol, že sťažnosť na prietahy v konaní považuje za opodstatnenú. Aj napriek uvedenému konštatovaniu však okresný súd o uvedenom návrhu sťažovateľky dosiaľ nerozhodol.

Sťažovateľka sa aktívne domáhala nápravy v tejto veci a *„rozhodnutia o svojom nástupníctve“*, ale okresný súd o jej návrhu nekonal 28 mesiacov a do dňa podania ústavnej sťažnosti o jej návrhu nerozhodol. Tento stav má za následok právnu neistotu sťažovateľky týkajúcu sa najmä jej postavenia v namietanom konaní a uspokojenia jej majetkových práv, preto sa so sťažnosťou obrátila na ústavný súd.

3. Sťažovateľka na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní, prikázal okresnému súdu v tejto veci konať bez zbytočných prietahov, priznal jej primerané finančné zadostučinenie v sume 1 000 € a náhradu trov konania.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedníčkou JUDr. Gabrielou Panákovou listom sp. zn. 1 SprS 638/2013 z 2. júna 2014 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 21. augusta 2014.

4.1 Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k veci uviedla, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so stanoviskom zákonného sudcu v predmetnej veci, ktoré priložila v prílohe, pričom poukázala na to, že *„ak aj došlo k prieťahom v konaní, nie je možné konať bez prieťahov za takej situácie, aká je na tunajšom súde – nápad cca 57.000 vecí ročne pri výkone 32 sudcov, hoci tunajší súd na to neustále poukazuje, avšak situácia sa nerieši“*.

Zároveň oznámila, že *„súhlasíme s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti“*.

Zákonný sudca v písomnom vyjadrení k veci okrem iného uviedol:

«1) Exekučný titul (rozsudok OS ŽA 10 C 893/1988, vymáhaná suma 446,97 € s prísl.) nadobudol právoplatnosť 6.12.1988. Návrh na vykonanie exekúcie na exekútorskom úrade bol podaný 9.6.1997 – ER 1477/1997, EX 530/1997. Súčasne bol podaný návrh Er 1476/1997, EX 531/1997, tiež 9.6.1997, na tom istom exekútorskom úrade, proti tým istým povinným a vymáhaná suma je 445,46 € s prísl., exekučný titul je rozsudok OS ŽA 10C 903/1988 (právoplatný 16.11.1988).

- Oprávnený má právo podať návrh kedykoľvek, dokonca aj premlčaný, takýto postup mu nemôže byť prekážkou pri efektívnom postupe súdu. Oprávnený však musí počítať objektívne s tým, že od vykonateľnosti exekučného titulu uplynul taký čas, že môže dôjsť k výrazným zmenám a tieto je potrebné zistiť. Uplynutie času môže viesť aj k tomu, že pohľadávka nebude reálne vymožiteľná. V konkrétnom prípade stojí ďalší postup na zisťovaní pobytov povinných osôb, prípadne ich príbuzných z dôvodu potreby ustanoviť opatrovníka.

- Oprávnený má právo podať 2 pohľadávky v 2 samostatných konaniach. Ak by podal 1 spoločný návrh, bol by jednoduchší postup pre exekútora, súd, ale aj samotného oprávneného. Z hľadiska výšky trov právneho zastúpenia a trov exekútora je však „výhodnejšie“ viesť 2 exekúcie, pretože účastníci exekúcie (v konečnom dôsledku povinný

alebo preddavkovo a v prípade zastavenia exekúcie oprávnený) zaplatia na 2 exekúciách viac ako na jednej. Exekútor a súd však vykonávajú viacero úkonov, okrem tých, ktoré možno vykonať len raz (ak na to súd príde, že ide o dve podobné veci). Môže však dôjsť aj k omylu, k čomu aj došlo, nie však na strane súdu.

2) Súd odstraňoval nedostatky návrhu na vykonanie exekúcie, pretože nebola zrejماً suma 150,-Sk, z akého dôvodu a práve v takej výške súd túto sumu vymáha.

3) Poverenie bolo súdnemu exekútorovi doručené 3.2.1998. Súd však zistil až z exekútorskeho spisu a až v súvislosti s vybavovaním ústavnou sťažnosťou namietaného procesného úkonu, že súdny exekútor začal exekúciu na základe Upovedomenia o začatí exekúcie vydaného už dňa 20.8.1997, ktoré účastníkom doručil dňa 25.8.1997. Teda takmer 6 mesiacov pred doručením poverenia na vykonanie exekúcie.

V upovedomení sa uvádza exekučný titul 10 C 893/1988, ale v upovedomení sa cituje poverenie súdu zo dňa 8.8.1997 č. 55118-000657. Ide však údaje z poverenia v inej veci Er 1476/1997.

Všetky úkony exekútora od roku 1997 sú tak vedené v rozpore s exekučným poriadkom (EP) a bez podkladu – Upovedomenia o začatí exekúcie. Nemožno uvažovať o formálnej chybe v písaní, ak začal exekútor vykonávať exekučné úkony vyše 5 mesiacov pred doručením upovedomenia. Ide o obsahovo zlý postup.

4) Exekúcia je nielen vedená v rozpore so zákonom, ale prebiehala len formálne a bez akéhokoľvek reálneho dosahu. Výsledok je ten, že exekúcia síce nie je úspešná a reálna a ani nie je náznak zmeny, ale namietaný je postup súdu, ktorý má pôvod v čase a spôsobe podania návrhu...

5) Súd rozhodol o zmene exekútora (uznesenie 0 Er 1477/1997-43 zo dňa 15.3.2012), ktoré sa však doposiaľ nepodarilo doručiť povinnej 2) a to ani po opakovaných zisťovaniach a pokusoch a doručenie... Súd urobil od roku 2012 13 úkonov v súvislosti s pokusom doručiť zásielku povinnej 2) – vlastné doručenie, zisťovanie pobytu na verejných inštitúciách, žiadosť o doručenie políciou a pod. Na oddelení Er sú priebežne v obehu tisícky spisov... v súčasnosti okolo 15.000. Ak oprávnený svojim postupom oddiali reálnu možnosť efektívne skončiť akýmkoľvek spôsobom exekúciu, nastupuje efekt snehovej gule - nabaľujú sa administratívne úkony, ktoré znemožňujú efektívne sa venovať len samotnej exekúcii. Čím neskôr je podaná exekúcia, tým je postup náročnejší...

6) *Ďalší postup súdu:*

Ak blízki príbuzní neoznámia aktuálnu adresu povinnej 2) a nebudú ani súhlasiť s ustanovením za opatrovníka, súd vydá uznesenie o ukladaní zásielok povinnej v spise. Tým nastane možnosť správoplatniť uznesenie o zmene exekútora...

Po právoplatnosti tohto rozhodnutia bude musieť súd zvažovať ďalší postup -zrejme exekúciu vykonávanú na základe nesprávneho upovedomenia zastaví ako neprípustnú. Následne nový exekútor zväží, či bude môcť vydať nové upovedomenie a začať fakticky od začiatku exekúciu.

Súd súčasne rozhodne aj o návrhu na zmenu účastníka na strane oprávneného -bude musieť zväžiť, či môže návrhu vyhovieť, ak má dôjsť k zmene účastníka v neprípustne vedenej exekúcii. Od toho bude závisieť aj postup exekútora.»

V závere uviedol, že „oprávnený postupom súdu nijakým spôsobom netrpí, pretože exekútor 25 rokov po vzniku exekučného titulu a podaní návrhu na exekúciu reálne nič nezistil, nevymohol a je reálne, že ani nevymôže. Formálna a nereálna exekúcia nemôže mať (stav zavinený najmä oprávneným) takú ochranu ako vec, kde účastník s odbornou starostlivosťou vymáha svoje pohľadávky.“

Zákonný sudca v doplnení svojho vyjadrenia poukázal na organizačné problémy súdu, problémy týkajúce sa preťažnosti súdu (najmä v oddelení „Er“), jeho nedostatočného personálneho zabezpečenia, čo pri množstve nových vecí negatívne ovplyvňuje rýchlosť a plynulosť konania a objektívne vyústi do prieťahov v konaní.

4.2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu okresného súdu predovšetkým uviedol:

„... právny predchodca sťažovateľa, Slovenská sporiteľňa, a.s. podaním návrhu na vykonanie exekúcie realizoval v súlade platnými právnymi predpismi svoje právo na vymoženie judikovanej pohľadávky, pričom skutočnosť, že exekútor pochybil pri vykonávaní exekúcie nemožno klásť za vinu sťažovateľovi, ani jemu právnemu predchodcovi. V prípade, že súd považoval exekúciu za neprípustnú, mal právo ju zastaviť ešte v roku 1997.

Čo sa týka úkonov, ktoré uskutočnil súd pri doručovaní uznesenia o zmene súdneho exekútora, sťažovateľ uvádza iba to, že toto doručovanie trvá už viac ako dva roky.

... je neprípustné, aby rozhodovanie o čiastkovej otázke právneho nástupníctva oprávneného trvalo od 13.6.2011, t. j. viac ako 3 roky, hoci sa sťažovateľ opakovane domáhal urýchlenia postupu v predmetnom konaní. Tento stav spôsobený nečinnosťou Okresného súdu Žilina, má za následok, že sťažovateľ sa stále nemôže domôcť uspokojenia svojej judikovanej pohľadávky. Súčasne sa sťažovateľ nachádza v stave právnej neistoty, spôsobenej tým, že nemá vedomosť o tom, či súd exekúciu zastaví alebo sa v exekučnom konaní bude pokračovať, a či vôbec podanému návrhu na zmenu účastníka na strane oprávneného vyhovie. V prípade, že sa v exekúcii bude pokračovať, má sťažovateľ za to, že stále existuje reálna možnosť vymoženia judikovanej pohľadávky. V prípade, ak sa súd rozhodne z akéhokoľvek dôvodu exekúciu zastaviť, sťažovateľ, ako osoba, ktorej patrí hmotné právo, nebude môcť využiť riadne a mimoriadne opravné prostriedky, pretože v dôsledku nečinnosti súdu nie je účastníkom konania. To ešte viac zvyšuje mieru právnej neistoty sťažovateľa.“

V závere oznámil, že „netrvá na ústnom pojednávaní ústavného súdu“.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu súdneho spisu vzťahujúceho sa na vec sťažovateľky ústavný súd zistil tento priebeh a stav namietaného konania:

Dňa 16. júna 2011 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky na zmenu účastníka konania.

Dňa 15. marca 2012 okresný súd uznesením vyhovel návrhu oprávnenej na zmenu súdneho exekútora. Zásielka adresovaná V. C. (ďalej len „povinná“) bola okresnému súdu vrátená 29. marca 2012 s poznámkou „*adresát neznámy*“.

Dňa 10. mája 2012 okresný súd lustroval pobyt povinnej prostredníctvom registra obyvateľov.

Dňa 28. mája 2012 register obyvateľov doručil informáciu o trvalom pobyte povinnej – M. Aj z tejto adresy bola zásielka 4. júna 2012 vrátená okresnému súdu s poznámkou „*adresát neznámy*“.

Dňa 8. augusta 2012 okresný súd lustroval adresu pobytu povinnej prostredníctvom Mestského úradu v Žiline; Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina (ďalej len „úrad práce“) a ústrednej evidencie väzňov.

Dňa 15. augusta 2012 úrad práce doručil negatívnu odpoveď.

Dňa 17. augusta 2012 okresný súd dostal negatívnu odpoveď z ústrednej evidencie väzňov.

Dňa 20. augusta 2012 Mestský úrad v Žiline oznámil, že povinná nemá na území mesta evidovaný trvalý ani prechodný pobyt.

Dňa 8. októbra 2012 okresný súd požiadal Mestský úrad v Martine o oznámenie adresy pobytu povinnej, na ktorej sa zdržiava.

Dňa 18. októbra 2012 sťažovateľka požiadala okresný súd o rozhodnutie o návrhu na zmenu účastníka konania z 13. júna 2011.

Dňa 20. novembra 2012 Mestský úrad v Martine oznámil, že povinná sa na adrese trvalého pobytu nezdržiava.

Dňa 12. februára 2013 okresný súd požiadal mesto Martin o súčinnosť pri zisťovaní rodinných príslušníkov povinnej a ich pobytu.

Dňa 21. marca 2013 Mestský úrad v Martine oznámil mená a adresy pobytu rodinných príslušníkov (synov) povinnej.

Dňa 5. júna 2013 okresný súd vyzval synov povinnej na oznámenie adresy, na ktorej sa povinná zdržiava. Títo na uvedenú výzvu nereagovali.

Dňa 2. januára 2014 okresný súd vyzval mesto Martin, aby sa vyjadrilo k ustanoveniu za opatrovníka povinnej.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1477/1997 (v časti týkajúcej sa rozhodovania o návrhu sťažovateľky na zmenu účastníka konania) dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva

k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95). Pokiaľ ide o právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, je pod konaním, v ktorom sa takáto vec prerokováva, potrebné rozumieť nielen konanie prvostupňového súdu, ale aj konanie odvolacieho a dovolacieho súdu, ďalej konanie v správnom súdnictve, ako aj konanie o výkon rozhodnutia. Tento právny názor ústavného súdu vychádza z toho, že ani ústava a ani procesné predpisy upravujúce činnosť súdov v občianskych a trestných veciach nevynímajú z ich povinnosti konať bez zbytočných prietáhov žiadnu vec, ktorej môže byť poskytnutá súdna ochrana (napr. I. ÚS 70/98, I. ÚS 56/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre taktiež stanovil a opakovane potvrdil kritériá pre posúdenie, či určitému právu prislúcha právna ochrana pred zbytočnými prietahmi v rozhodovacom procese o tomto práve, pričom napr. vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 74/97 konštatoval, že *„Právo na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietáhov je v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR formulované ako bezpodmienečné, resp. bezvýnimočné. Vzťahuje sa na všetky subjektívne práva a z jeho dodržiavania nie je umožnená žiadna výnimka.“* Právo sťažovateľky podľa § 92 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku na rozhodovanie o jej návrhu na zámenu účastníkov má nepochybne charakter práva, ktorému môže byť poskytnutá súdna ochrana. Je to tak aj preto, že pri rozhodnutí o návrhu na zámenu účastníka konania súdy rozhodujú o ústavnom práve navrhovateľa na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, pričom tento účel

možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím (mutatis mutandis II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, III. ÚS 116/02). Právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietahov nevyníma.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Pri posúdení veci podľa prvého kritéria ústavný súd z priebehu posudzovaného konania nezistil také osobité okolnosti prípadu, ktoré by poukazovali na právnu alebo skutkovú zložitosť konania, v ktorom okresný súd nerozhodol o návrhu na pripustenie zmeny účastníka na strane oprávneného. Napokon ani vo vyjadrení okresného súdu nebola namietaná zložitosť veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v namietanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetných konaniach k zbytočným prietahom. Sťažovateľka sa domáha vstupu do exekučného konania namiesto súčasného oprávneného, ktorý jej postúpil pohľadávku na základe zmluvy o postúpení pohľadávky. Ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľky nebolo príčinou namietanej dĺžky konania.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v namietanom konaní, bol postup okresného súdu. Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu jeho nečinnosť od podania návrhu sťažovateľky „na zmenu účastníka konania“, t. j. od 16. júna 2011. O uvedenom návrhu sťažovateľky v namietanom konaní okresný súd dosiaľ nerozhodol.

Vzhľadom na uvedenú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v namietanom konaní došlo k prietahom, ktoré neboli spôsobené zložitou veci ani správaním sťažovateľky, ale v dôsledku postupu okresného súdu. Pretože sťažovateľka je účastníčkou namietaného konania len pre ten úsek konania, v ktorom sa rozhoduje o jej procesnom nástupníctve, ústavný súd posudzoval len postup súdu týkajúci sa rozhodovania o jej návrhu. Z naznačeného hľadiska preto nebolo možné prihliadnuť na skutočnosti uvádzané zákonným sudcom týkajúce sa postupu oprávneného, resp. súdneho exekútora v namietanom exekučnom konaní. Ústavný súd pre úplnosť dodáva, že pokiaľ súd dospel k záveru o neprípustnosti, resp. nezákonnosti vedenej exekúcie, mohol ex offo exekúciu kedykoľvek v jej priebehu zastaviť, a to aj napriek nedoriešeným procesným rozhodnutiam v danej veci.

Rovnako nebolo možné vziať do úvahy obranu okresného súdu týkajúcu sa jeho organizačných problémov, personálneho poddimenzovania a vysokého počtu exekučných vecí. V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezaväzuje zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka nedostatočného personálneho obsadenia súdu a vo väzbe na to neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nepredstavuje dôvody, ktoré by mohli byť interpretované inak než technické a organizačné problémy, ktoré však nemôžu ísť na ťarchu účastníka, ktorý od súdu právom očakáva ochranu svojich práv v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € vzhľadom na *„dĺžku zbytočných prietáhov v konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa spočívajúcu v pocitoch právnej neistoty a straty dôvery v efektívne poskytnutie súdnej ochrany v predmetnej veci“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä na celkovú dĺžku konania o návrhu sťažovateľky, o ktorom nebolo okresným súdom dosiaľ rozhodnuté, považuje za primerané v ňou požadovanej sume 1 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd o návrhu na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Romanom Kvasnicom a ktoré sťažovateľka uplatnila v sume 331,15 € za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 275,94 €. Keďže právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v súlade s vyhláškou v celkovej sume 331,13 €.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa bodu 4 výroku rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Ladislava Orosza.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2014